

[Lysholt Hansen.]

til, at der på denne måde handles i blinde, og det må være regeringens og den ansvarlige ministers opgave at give sådanne oplysninger, at folketingsret kan træffe beslutning på et saglig forsvarligt grundlag.

Som jeg nævnte til indledning, kan den formelle side af denne sags behandling som nævnt af hr. Aksel Larsen nok give anledning til overvejelser af, om der kan og bør fastlægges faste regler, eller fastere regler, for finansudvalgets bevillingspraksis. Og fra socialdemokratiets side deltager vi gerne i drøftelser, der kan hindre, at folketingsret i fremtiden bliver udsat for tilfælde som det, vi behandler i dag. Men efter vor opfattelse er sagens reelle indhold af en så afgørende betydning, at det ikke kan skubbes i baggrunden af en diskussion om formalia. Vi afventer derfor med megen interesse de oplysninger, statsministeren og landbrugsministeren i dag vil give folketingsret, og de svar, jeg må forvente at få på de spørgsmål, jeg har stillet de to ministre.

Jørgen Jensen: Jeg takker statsministeren for den redegørelse, han har givet over for folketingsret i dag, og jeg kan tilføje, at det konservative folkeparti kan tiltræde denne redegørelse. Jeg skal derfor kun knytte nogle få yderligere bemærkninger dertil.

Det reelle indhold og rækkevidden af de regler, der er indeholdt i grundlovens § 46, har, som vist alle ved, i hele folkestyrets tid været genstand for mange drøftelser og mange overvejelser. I denne problematik har naturligt nok juridiske eksperter i forfatningsret og i finansret deltaget. Så vidt jeg kan se, foreligger de seneste udtalelser fra denne side om disse spørgsmål i de to responsa, som professorerne Alf Ross og Max Sørensen afgav i 1963, og som er trykt i Folketingsstidende 1962-63, tillæg B. sp. 995 ff. Men spørgsmålet om bevillingsretten, specielt finansudvalgets placering over for regeringen og over for folketingsret, har naturligvis også ofte været diskuteret her i salen. Hr. Aksel Larsen har i dag nævnt mange eksempler herpå. Herigennem er der ydet væsentlige og værdifulde bidrag til problemets afklaring, og jeg mener, at der har udkrystalliseret sig en forfatningsretlig sædvane ikke mindst gennem disse diskussioner. Jeg skal ikke her komme ind på det histori-

ske forløb heraf, men jeg ville gerne ganske kort resumere, hvorledes den forfatningsmæssige situation og den forfatningsretlige situation forekommer mig at være i dag.

En minister kan øjensynlig uanset de begrænsende bestemmelser, som angives i grundlovens § 46, afholde udgifter, som ikke er opført på finansloven, og før en tillægsbevillingslov er vedtaget, når blot finansudvalgets samtykke til afholdelse af udgiften er givet. Der synes ikke at være nogen videre begrænsninger i denne ret hverken beløbsmæssigt eller f. eks. i relation til udgiftens mere eller mindre hastende karakter eller dens nødvendighed. En minister synes at være, i overensstemmelse med denne sædvaneret, fri for ansvar, hvis han har afholdt udgifter, som er bevilget af finansudvalget. Han har, når dennes samtykke foreligger, ikke alene skaffet sig politisk dækning; han har antagelig også fået den egentlige ret til at afholde udgiften.

Jeg tvivler imidlertid ikke om, at der i alle grupper her i folketingsret er et stærkt ønske om, at denne ret skal bruges med måde. Også det konservative folkeparti ser naturligvis helst, at navnlig store udgiftsposter hviler på en vedtagen lov og er opført på finansloven, før de afholdes. Dette gælder ganske særligt store investeringsudgifter, som ofte strækker sig over flere år, og som desuden som regel trækker øgede driftsudgifter med sig.

Folketingsret har tidligere drøftet, om det var muligt at finde holdbare kriterier for, hvornår et bevillingstilsagn fra finansudvalget var tilstrækkeligt, og hvornår en formelig lov eller i hvert fald en behandling i folketingsret var nødvendig. Jeg kan her henviser til den betænkning og indstilling, som i 1955 blev afgivet af et særligt folketingsudvalg, og som er trykt i Folketingsstidende 1954-55, tillæg B. sp. 685-690. Dengang gav udvalget op over for problemerne og fandt ingen løsning bl. a. på dette spørgsmål — der var også andre spørgsmål til behandling dengang — men en nærmere afklaring af disse vigtige spørgsmål kan være tiltrængt; det indrømmer jeg meget gerne.

Statsministeren har i dag i sin redegørelse givet udtryk for, at regeringen gerne ser dette problem genoptaget og overvejet på ny, hvis folketingsret ønsker det. Det forstår jeg at hr. Aksel Larsen også gerne ser.